

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Clypevs Theologiæ Thomisticæ

Continens Tractatus de attributis, de visione Beatifica, de scientia Dei, ac
de ejus voluntate, & Providentia

Gonet, Jean-Baptiste

Parisiis, 1669

§. I. Explicatur sententia, & afferuntur rationes dubitandi,

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77232](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77232)

92. Dices : Ex eo quod modus quem Fonseca & Salaz superaddebant, debeat esse entitativè ens à se, collegimus fore entitativè indefectibilem, & è contra ex eo quod foret entitativè defectibilis, non fore ens à se, sed ab alio : Ergo ratio entis à se, defectibilitatem excludit : Sed terminatio libera, sub conceptu terminationis, est ens à se, identificatum cum sua existentia : Ergo est indefectibilis, etiam sub conceptu terminationis, vel si sub cōceptu isto potest deficere, sub illo non est à se, sed ab alio, & cōsequenter imperfectionē dicit.

93. Respondeo concessio Antecedente, distinguendo Consequens. Excludit defectibilitatem, sub conceptu entitatis, concedo Consequentiam : sub omni conceptu implicante conceptum entitatis, nego Consequentiam. Sicut enim ex eo quod omnis formalitas extra Deum sit ens ab alio, rectè colligitur debere causari à Deo sub conceptu entitatis, non autem inferitur quod debeat à Deo causari sub omni conceptu implicante conceptum entitatis, ut supra dicebamus. Ita ex eo quod omnis divina formalitas sit ens à se, bene inferitur debere esse indefectibilem sub conceptu entitatis, non autem colligitur debere esse indefectibilem, sub omni conceptu implicante conceptum entitatis à se, & increatè : ex quo solum inferitur, terminationem liberam esse indefectibilem entitativè, non autem quod sit indefectibilis terminativè.

94. Denique contra eandem conclusionem arguitur. Ex nostra sententia sequitur, terminationem liberam realiter distingui à terminatione necessaria : Consequens est falsum : Ergo & Antecedens. Probatnr sequela, separabilitas est signum distinctionis : Ergo realis separabilitas, realem distinctionem indicat, ut supra contra Fonseca & Salaz arguebamus : Sed terminatio libera est separabilis realiter, quoad sibi intrinseca, à terminatione necessaria, cum potuerit realiter quoad intrinseca Deo non convenire, & terminatio necessaria essentialiter illi conveniat : Ergo realiter ab illa distinguitur.

95. Respondeo negando sequelam : Ad probationem, concessio Antecedente, distinguo Consequens : separabilitas realis entitativa, vel sub conceptu entitatis, concedo Consequens : non entitativa, sed terminativa, vel sub conceptu terminationis implicantis conceptum entitatis, nego Consequentiam, & sub eadem distinctione minoris subsumpta, nego secundam Consequentiam. Solutio sufficienter patet ex dictis, nec majori indiget explanatione.

ARTICVLVS III.

Alius modus probabilis explicandi actum liberum Dei.

§. I.

Explicatur sententia, & afferuntur rationes dubitandi.

96. PRÆTER modum explicandi quo sententiam communem Thomistarum defendimus, in quo Reverendissimi Magistri Godoy scriptis usi sumus, qui tamen non adeo probabilis multis visus est ; alius est quem plures faciliorem existimant : Unde rogarunt me quidam, ut in hac questione celebri & perdifficili eis morem gererem, & alterum explicandi modum adungerem, ne

Tom. I.

A quid in nostra Theologia ex communiore sententia Scholæ nostræ desiderari possit. Premisso igitur primo explicandi modo, & in sua probabilitate relicto, alium adungere placuit.

Altera igitur communiore sententia inter Thomistas, aut potius alius explicandi modus, admittit actum liberum Dei esse ipsummet actum necessarium voluntatis divinæ, non tamen ut necessarius est, & respicit bonitatem divinam ; sed ut terminatur ad creaturas, & eas connotat, à quibus cum omnino independens sit, eas summā indifferentiā, & omnino liberè respicit. Unde in actu libero Dei duo distinguenda sunt ; alterum importatur in recto, & est ipse actus voluntatis divinæ, secundum suam entitatem, & perfectionem intrinsecam, quæ necessaria est : alterum verò importatur in obliquo, & sunt creaturæ quas producit, & quas ut effectus connotat. Sicut enim cum dicitur Deum unitum esse hypostaticè humanitati Christi, nihil aliud reperitur, quàm ipsa persona divina, quæ importatur in recto, & humanitas Christi in obliquo, sine alia superaddita perfectione, quæ persona divina uniaitur : ita intelligendum est, quod cum Deus dicitur liberè volens creaturas, nihil aliud etiam reperitur, præter ipsum actum voluntatis divinæ, qui summā actualitate terminatur ad creaturas, & eas connotat sine alia perfectione intrinseca, quæ terminetur. Et potest esse aliud exemplum forsitan apertius in actione creativa Dei, seu creatione activa, sive pertineat ad intellectum, sive ad voluntatem, sive ad aliam potentiam executivam. Creatio enim activa, nihil aliud est quàm actus sive intellectus, sive voluntatis, ut connotat effectum productum, ita ut nihil aliud medium, nulla perfectio superaddita assignari debeat inter actionem Dei immutabilem, & effectum productum : ita etiam cum Deus dicitur liberè volens creaturas, nihil aliud admitti debet, præter ipsum actum voluntatis divinæ, secundum se immutabilem, invariabilem, indefectibilem, & creaturas quas producit, & tanquam effectus connotat.

Verùm antequam hanc sententiam probemus, prius afferenda sunt argumenta, quæ possunt obijci, & quibus impugnari solet ; nam ut supra advertimus, hoc habet commune hæc quæstio cum mysteriis fidei, ut præcipua aut unica difficultas sita sit in solvendis rationibus, & argumentis, quæ obijciuntur. Ea verò argumenta ferè eadem sunt, quæ supra §. 5. contra sententiam Gonzalis objecimus, quæ licet satis difficilia sint, ea tamen solve conabimur, ut sententiæ quam hic explicamus, omnino sua probabilitas constet.

Omnia verò ad duo capita revocari possunt. Primum probat libertatem divinam debere consistere in aliqua perfectione superaddita actui necessario ; quia actus liber, quæ liber est, debet posse deficere, esse & non esse : Atqui actus voluntatis divinæ, necessarius secundum se, & quantum ad entitatem, non potest deficere : Ergo addenda est aliqua perfectio, intrinseca quidem, sed tamen quæ possit deficere : sicut servatà proportionè libertas creata est aliqua perfectio addita actui necessario, ipsi intrinseca, & tamen defectibilis.

Secundum verò, & quod primum confirmatur, probat directè non posse consistere in actu necessario ; quia cum effectus & denominatio sit similis formæ, à qua oritur, impossibile videtur, quod actus voluntatis denominet & veluti efficiat volentem alio modo quàm sit : Ergo impossibile est, quod actus necessarius liberè volentem denomi-

Ecc ij

net, sed denominabit solam necessariò volentem. Ad hæc duo cætera omnia reducuntur, quæ postea afferemus, & solvemus.

§. II.

Explicata sententia probatur, & defenditur.

100. **D**ico, libertatem divinam posse rectè explicari, afferendo quòd actus liber, sit ipse actus necessarius, non quidem ut necessarius est, & ut terminatur ad bonitatem divinam, sed ut terminatur ad creaturas, & ens connotat: ita ut in re-cto importetur ipse actus necessarius secundum se, & quantum ad entitatem, in obliquo verò importentur creaturæ. Hæc sententia communior est inter Thomistas, quam inter cæteros egregiè explicat & probat Nazarius, ex quo plura hic desumimus.

101. Probatur conclusio. Ad libertatem divinam si-ve ut analogicè convenit cum libertate creata, si-ve singulari ratione, quatenus divina est, & à creata differt, tria duntaxat requiruntur. Primò quòd sit perfectio intrinseca, cum sit perfectio vitalis, & immanens: Secundo quòd sit defectibilis, quia actus liber, quæ liber est, potuit non esse; & terriò ex eo quòd est divina, requiritur quòd sit immutabilis, quia in Deo nulla esse potest mutatio, aut mutationis umbra. Atqui hæc tria explicantur, & conciliantur, si actus liber sit ipse actus necessarius, non quidem ut necessarius est, & respicit bonitatem divinam, sed quatenus respicit creaturas: Ergo &c. Minor probatur, & in primis esse perfectionem intrinsecam & immutabilem, est manifestum, cum entitas actus necessarii vitalis, sit immanens, & repugnet unquam posse mutari. Possè verò etiam deficere, in quo est tota difficultas, & quod videtur non satis posse cum immutabilitate conciliari, probatur ex eo quòd non dicamus actum liberum esse ipsum actum necessarium, ut necessarius est, sed esse actum necessarium quidem quantum ad entitatem, ut tamen connotat creaturas: Atqui sub hac ratione potuit deficere, & potuit non esse; nam cum creatura ipsa possit non esse, etiam necessè est, ut hæc connotatio, quæ reperitur in actu necessario, possit deficere, sicut terminatio personæ divinæ, quæ terminat humanitatem, deficeret, etsi nihil intrinsecum amitteret, quod naturæ divinæ superadditum sit, ex eo præcisè quòd humanitas uniri, & terminari desineret.

102. Probatur secundo, & ut multa prætermittamus quæ minis difficultatem attingunt, unicum solum ostendendum videtur, scilicet non esse necessarium, ut admittatur aliqua perfectio, vel actualitas, vel aliud quid simile, quòd superaddatur actui necessario, sed posse ipsum actum necessarium quantum ad entitatem & substantiam, connotare creaturas, & ex ea connotatione denominari & fieri liberum: unde potest sic confici argumentum. Potest actus voluntatis divinæ secundum se necessarius, terminari ad creaturas, ut ad objectum materiale, sine alia perfectione superaddita: Atqui ut terminatur ad creaturas, non potest non esse liber: Ergo non est necessè, ut actus liber addat actui necessario perfectionem intrinsecam. Minor est evidens, non enim alio modo potest respicere creaturas, quam liberè; cum sit ab iis omnino independens, neque libertas exercetur nisi circa creaturas, nam bonitatem divinam necessariò respicit tanquam proprium specificatum. Major verò etiam probatur, Quando actus

A terminatur ad suum objectum formale & specificatum, potest sine ulla perfectione, vel actualitate superaddita, terminari ad objectum materiale: Atqui creaturæ sunt objectum purè materiale respectu actus voluntatis divinæ: Ergo idem actus necessarius, qui terminatur ad bonitatem divinam ut ad objectum formale, potest sine perfectione superaddita terminari ad creaturas. Major videtur aperta, quia cum potentia & objecti, proportionem, & adæquationem habeant, sicut objectum formale omnem continet perfectionem, bonitatem, & difficultatem; ita etiam omnis perfectio potentia, & veluti omnis ejus vis exercenda est, ut possit attingi: cum verò objectum materiale nullam perfectionem addat, nulla etiam ex parte potentia requiritur major perfectio superaddita.

B Confirmatur exemplo intelligere divini. Idem enim intelligere divinum quòd terminatur ad essentiam divinam, ut ad objectum formale, sine nova perfectione superaddita, terminatur ad creaturas, ut ad objectum materiale: Ergo etiam idem actus voluntatis divinæ, necessarius quantum ad substantiam, potuit terminari ad creaturas, sine alia perfectione superaddita. Idem etiam aut quid simile contingit interdum in rebus creatis, nam eadem relatio paternitatis, quæ terminatur ad unum filium, terminatur ad cæteros, etsi nihil intrinsecum ipsi adveniat.

C Probatur terriò ex quatuor dotibus & perfectionibus voluntatis divinæ, quibus creatam superat, & quibus ostenditur, quòd licet libertas creata sit aliqua perfectio superaddita actui necessario, aut ipsi potentia, libertas divina nihil addat, sed sit ipse actus necessarius, ut terminatur ad creaturas.

104. Prima perfectio est summa actualitas voluntatis divinæ, ex qua sic arguitur. Ideò libertas creata est aliqua perfectio & actualitas superaddita, & quæ media est inter potentiam & objectum, quia voluntas creata est potentialis, nec potest seipsa immediate versari circa objecta, & ea attingere: D Atqui voluntas divina actualissima est, & actus purus: Ergo poterit immediate, & sine perfectione superaddita, ad objecta terminari.

105. Secunda perfectio, & quæ ex priori oritur, est quòd habeat immediatè dominium supra objecta, & quòd libertas divina non consistat in dominio quòd habet supra suos actus, ut libertas creata, sed in dominio quòd habet supra objecta, quæ potest producere & immutare prout voluerit; ex quo sic eruitur argumentum. Voluntas divina actualissima, vel unicus actus ipsius, à quo nullo modo distinguitur, & qui secundum substantiam est necessarius, debet comparari cum objectis, sicut voluntas creata comparatur cum suis actibus: Atqui voluntas eadem quantum ad substantiam producit actus & necessarios & liberos, quibus denominatur & necessariò & liberè volens: Ergo etiam voluntas divina, aut unus actus ipsius, idem omninò respicit, & bonitatem divinam & creaturas, & ab eo denominatur & necessariò & liberè volens; & cum creaturas variè respiciat, & immutet ut libuerit, etiam variè denominari poterit & volens, & nolens.

106. Tertia perfectio est quòd voluntas divina sit infinita, & actus ipsius infinitus sit; unde sic arguitur. Ideò in creatis actus liber distinctus est ab actu necessario, quia sicut ipsa voluntas creata finita & limitata est, ita & quilibet actus est finitus; unde & plures requirit, quorum unus sit necessa-